

Bankrablás szovjet módra ^[1]

„Február 13-án megjelent intézetünkben Szafećenko orosz kapitány katonai kísérettel egy másik tiszttel együtt és követelték a trezor felnyitását. Az itteni orosz őrségnek bemutatják orosz igazoló irataikat, nekünk pedig kijelentették, hogy ők, mint zsákmányoló bizottság jelentek meg, és a trezorban lévő értékeket el fogják vinni. A legutolsó pénztárgyenleg összeállítását követelték azzal, hogy csak azt az egyenleget fogadhatják el, amit bizonylatokkal igazolni tudunk.”

Bevezetés

Mindenki számára ismertek a Magyarországot a második világháború alatt ért súlyos anyagi veszteségek, melyek egy részét a németek által nyugatra hurcolt ipari berendezések, és ingóságok tették ki. Lényegesen kevesebb szó esett az elmúlt évtizedekben a "felszabadító" Vörös Hadsereg által elkövetett rablásokról és fosztogatásokról, amelyek a közhiedelemmel ellentétben nem csak az egyéni "fegyveres kéregetés" tényállását merítették ki, hanem intézményesítve is folyták. Budapest ostroma kapcsán számos visszaemlékezés tesz említést a szovjet "zsákmányoló bizottságok" működéséről, amelyek a különböző bankok és takarékpénztárak épületeiben jelentek meg a harcok továbbhaladtával és a pánccéltermek felnyitását mindenáron elérve, az ott őrzött készpénzt, értéktárgyakat és értékpapírokat elszállították. Bizonyos vélekedések szerint a szovjet vezetés, még elítélt kasszaőrök is alkalmazott ezekben a bizottságokban "a felmerülő akadályok elhárítására". Az ilyen eseteknek szép példáját adja a nagy múltú (1858-ban alapított) Országos Központi Hitelszövetkezet bejelentése a bankok pénzügyi felügyeletét ellátó Pénzügyi Intézet felé, a Nádor utcai főépület kirablása ügyében.

A jegyzőkönyv pontosan leírja a történéseket, miszerint a szovjetek már januárban megjelölték a trezort, és őrséget küldtek az épületbe, valamint annak felnyitását megtiltották. Február 23-án jelent meg a zsákmányoló bizottság, amely felnyitatta a trezort és a benne lévő készpénzt és értékpapírokat elvitte. Nem kímélték az irodaszer-állományt sem, az őrség parancsnokának elnyerték a tetszését az írógépek is, melyeket több turnusban távolított el az épületből (bár valószínűleg nem rendelkeztek cirill betűkészlettel), egy teherautónyi papír, nyomtatvány, írószer és perzsaszőnyeg kíséretében. A jegyzőkönyv egyébként 1945. április 4-én kelt, de valószínűleg az Országos Központi Hitelszövetkezet vezetősége nem így képzelte az úgynevezett felszabadulás megünneplését.

Forrás

Az 1858: XXIII. t. cikk alapján alakult ORSZÁGOS KÖZPONTI HITELSZÖVETKEZET Budapest, V. Nádor utca 22. szám.

T.

Pénzügyi Intézet Központ

B u d a p e s t

Január 18-át követően néhány napra megjelent az intézet helyiségében fegyveres kísérettel két orosz tiszt, a trezorra krétával jelzéseket írtak fel és utasították a jelen volt Sztrapács Károly igazgatónkra, hogy a trezort csak a majd később ideérkező bizottság nyithatja fel. Ennek biztosítására egy három tagú orosz őrséget hagytak az intézetben.

Február 13-án megjelent intézetünkben Szafećenko orosz kapitány katonai kísérettel egy másik tiszttel együtt és követelték a trezor felnyitását. Az itteni orosz őrségnek bemutatják orosz igazoló irataikat, nekünk pedig kijelentették, hogy ők mint zsákmányoló bizottság jelentek meg, és a trezorban lévő értékeket el fogják vinni. A legutolsó pénztárgyenleg összeállítását követelték azzal, hogy csak azt az egyenleget fogadhatják el, amit bizonylatokkal igazolni tudunk.

Február 13-tól 15-ig bezárólag a felvett és idemellékelte tényálladék szerint elvittek 11 0262,74 pengő készpénzt, 18 800 P értékű értékpapírt, 291 840 dollár n[év]é[r]t[ék]ű értékpapírt, végül 10 100 dinár n[év]é[r]t[ék]ű értékpapírt.

Elismervényt vagy nyugtát az elvitt összegekről hajlandók nem voltak adni, ellenben a ládába becsomagolt értékekről jegyzéket készítettek, azok egy példányát az előttünk lepecsételt ládába tették és kijelentették, hogy ha elismervényt akarunk, úgy forduljunk Moszkvába.

Az összes intézeti pénzeszközök felnyitását is megkövetelték, az azokban talált készpénzt és egyéb értékeket szintén magukkal vitték és ezenkívül három pénzeszközünket, melynek másodkulcsai nem voltak meg, lángszórával nyitották fel.

Jelentjük egyidejűleg, hogy az itteni orosz őrség parancsnoka elvitt egy ízben 14 darab, majd 47 darab és később 32 darab írógépet, valamint 7 darab számológépet.

Fentiekén kívül egy alkalommal az itteni orosz őrség szőnyegeket, valamint egy teherautó-rakomány papírt, nyomtatványokat és írószereket is elvitt.

Fenti jelentésünk szíves tudomásulvételét kérve, vagyunk.

Budapest, 1945. április 4-én

teljes tisztelettel:
Az 1898:XXIII.t.cikk alapján alakult
ORSZÁGOS KÖZPONTI HITELSZÖVETKEZET

Aláírás s.k.
delegált elnök.

Két aláírás s.k.

A dokumentum jelzete: Z 93 Pénzügyi Intézet Központ, Revizori Osztály 78. tétel

Címkék:

[Vörös Hadsereg](#) ^[2]

[világháború](#) ^[3]

[trezor](#) ^[4]

[zsákmányoló bizottság](#) ^[5]

Kiadás: 4. évfolyam (2004) 4. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/bankrablas_szovjet_modra.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/bankrablas_szovjet_modra.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/voros-hadsereg>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/vilaghaboru>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/trezor>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/zsakmanyolo-bizottsag>